

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОСВІТИ ТА НАУКИ

Збірник матеріалів

**XXVII підсумкової науково-практичної
конференції викладачів**

20 лютого 2025 року

Київ 2025

УДК 061.3(063)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XXVII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. М.В. Трофименка. Київ: МДУ, 2025. 385 с.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою Маріупольського державного університету (протокол № 7 від 26.02.2025)

Редакційна колегія:

Голова Трофименко М.В., ректор МДУ, доктор політичних наук, професор;

Члени редколегії Безчотнікова С.В., доктор філологічних наук, професор;
Задорожня-Княгницька Л.В., доктор педагогічних наук, професор;
Іванець Т. М., голова Ради молодих вчених МДУ, кандидат політичних наук, доцент;
Калініна С. П., доктор економічних наук, професор;
Константинова Ю. В., кандидат історичних наук, доцент;
Марена Т.В., кандидат економічних наук, доцент, проректор з науково-педагогічної роботи;
Мельничук І. В., кандидат філологічних наук, доцент;
Омельченко В.Я., доктор економічних наук, професор;
Павленко О.Г., доктор філологічних наук, професор;
Пирлік Н. В., кандидат філологічних наук, доцент;
Романцов В.М., доктор історичних наук, професор;
Сабадаш Ю. С., доктор культурології, професор;
Тарасенко Д. Л., доктор економічних наук, професор.

Збірник містить матеріали XXVII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася 20 лютого 2025 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, екології, кібербезпеки, документознавства, культурології, журналістики, філології, літературознавства, методики викладання, педагогіки та психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

СЕКЦІЯ
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ»

Блашкова Олена,
кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри практичної психології
Маріупольський державний університет

**ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ ЗДОБУВАЧІВ ДО НАВЧАННЯ В
УНІВЕРСИТЕТІ**

Першокурсники стикаються з новим навчальним середовищем, що потребує адаптації до високих вимог, нових соціальних зв'язків та самостійності. Важливим аспектом є формування мотивації до навчання та розвиток позитивного ставлення до змін.

Як зазначають О. Столярчук та О. Сергєєнкова, методологічним підґрунтям реалізації професійної підготовки здобувачів у закладах вищої освіти України, є власне компетентісний підхід, який реалізовується у засвоюванні здобувачем наборі фахових знань, що в свою чергу забезпечуватимуть адаптацію у межах певної спеціалізації. Тому, як підкреслюють автори, проблема психологічної готовності майбутніх фахівців до навчання є актуальною [1, с.165].

І. Пархоменко психологічну готовність визначає як сформованість у викладачів та здобувачів емоційно-комунікативних здібностей та наявність потреби у взаємодії між партнерами, власна готовність до самоконтролю, для забезпечення ефективної співпраці між усіма суб'єктами [3, с.93].

Щодо до організації навчального процесу, можемо виділити кілька аспектів психологічної готовності здобувачів до навчання:

1. Надання чіткої структури занять і графіку питання студентам адаптуватися до нових вимог.
2. Сприяння викладачами розумінню студентами навчальних цілей і очікуваних результатів.

О. Столярчук та О. Сергєєнкова зазначають, психологічну готовність як позитивне ставлення до перспектив почату професійної діяльності, усвідомлення можливостей її успішного здійснення шляхом мобілізації та реалізації особистісного потенціалу [1, с.167].

Запропонована концептуальна модель формування психологічної готовності до ефективної соціальної взаємодії О. Булгакової містить такі складові, як поняття система, системні механізми та взаємодії.

На думку авторки, під психологічною готовністю до соціальної взаємодії розуміється системний наслідок механізмів ідентифікації, інтеграції та соціалізації, що можуть проявлятися в міжособистісній та колективній взаємодії в межах життєдіяльності як основи індивідуального суб'єктивного досвіду. Щодо ж психологічної готовності здобувачів до соціальної взаємодії є похідною їхнього системного досвіду участі в інтерактивних обставинах навчально-професійної діяльності [2].

Процес соціальної адаптації передбачає:

1. Подальше формування вміння здобувачів налагодити стосунки з одногрупниками, викладачами та адміністрацією.
2. Організація групових завдань, спільних проектів та позанавчальних заходів погіршення створення комфортного соціального середовища.

Як підкреслює І. Пархомено, психологічна готовність суб'єктів освітнього простору до соціальної взаємодії та навчання є складним системним явищем, яке формується на базі комунікативних навичок, характері емоційних реагувань, соціального інтелекту, асертивності [3, с.94].

Розвиток самостійності є одним із найважливіших компонентів адаптації здобувачів до нового етапу в житті:

1. Університетське навчання вимагає від студентів більшої відповідальності за організацію власного часу та самостійне опрацювання матеріалу;
2. Навчання студентів тайм-менеджменту, самоконтролю та постанові цілей та підтримка з боку університету:

Тьютори академічних груп, викладачі та психологічна служба виконують ключову роль у підтримці першокурсників. Важливо проводити орієнтаційні програми, тренінги з адаптації та зустрічі з успішними старшокурсниками.

Та все ж здобувачі можуть відчувати тривожність, невпевненість та стрес, через нові зміни, вимоги навчання під час адаптації до навчання у закладі вищої освіти. Нове середовище та академічні виклики можуть підвищити тривожність і стрес у першокурсників.

Підтримуючи здобувачів та здійснюючи профілактику стресу варто проводити адаптаційні тренінги з управління стресом, навчаючи технікам релаксації, попереджаючи погіршенню емоційного благополуччя студентів.

Першокурсники часто потребують допомоги у розвитку ефективних методів навчання, таких як конспектування, пошук інформації, критичне мислення та аналіз. Тому інтеграція тренінгів з навчальними стратегіями в перші місяці навчання є необхідною.

Допомогу в адаптації до навчання необхідно здійснювати з урахуванням індивідуальних особливостей студентів, таких як рівень підготовки, тип темпераменту та стиль навчання, що дозволить створити відповідне навчальне середовище.

Життя університету насичене різноманітними заходами, що потребує активації особистісної мотивації до соціальної активності: Участь у студентських організаціях, волонтерських програмах та культурних заходах сприяє швидшій адаптації та формуванню почуття належності до університетської спільноти.

У процесі навчання та входження до нового періоду життя, важливим є зворотний зв'язок із тьютором, який виконуючи функцію провідника та надаючи підтримку сприятиме полегшенню адаптації першокурсників. Регулярний діалог між студентами, тьютором та викладачами дозволить оперативно вирішувати труднощі, які виникають в процесі адаптації.

Література

1. Столярчук О. та Сергєєнкова О. Формування психологічної готовності студентів до майбутньої професійної діяльності. *Psychology. Humanitarium*. 2019. Том 42, Вип. 1. С. 165-172.

2. Булгакова О. Психологічна готовність студентів до соціальної взаємодії в контексті властивостей особистості, що детермінують її прояв. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Психологія* : електрон. наук. фах. вид. Хмельницький, 2016. Вип. 4.

3. Пархоменко І. Особливості психологічної готовності суб'єктів освітнього простору до соціальної взаємодії. Розвивальний потенціал сучасної соціальної роботи: методологія та технології : матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (13 – 14 березня 2020 року, Київ) / за ред. Ю.М. Швалба. Київ : КНУ імені Тараса Шевченка, 2020. С. 92-94.